

JIRÍK

Vítězslav Hálek

JIŘÍK

VÍTĚZSLAV HÁLEK

eknizky.sk

Jiřík by Vítězslav Hálek is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License, except where otherwise noted.

Obsah

I.	1
II.	7
III.	15
IV.	21

I.

Což to bylo v Brázdově za radost' tu noc před prvním májem! Mladíci — kde jen který byl, vy vandrovateli ze vsi, každý ozbrojen sekerou. Ty můj spasiteli, a to ta celá radost? — A proč ne? Vždyť tu noc před prvním májem vyvandrovat s sekerou za ves, víte, co to je? A k tomu má-li člověk ve vsi jak říkáme „známost“ — nu, toho by přece holka neodpustila svému hochu, kdyby z rána před oknem neviděla máje! Ba, důkazy lásky se dějí všelikým způsobem; a mají-li do sebe ceny dary, jichžto vy v městech svým krásotinkám uštěďrujete, proč neměl by do sebe ceny dar z přírody, jímž synek své nejmilejší lásku svou osvědčí?

Avšak snad ještě ani nevíte, o čem vlastně mluvím! Nu tedy zkrátka! Hoši Brázdovští šli za humna na topole, aby si tam nasekali větví, které si za dne vyhlídli, že jsou pěkně štíhlé, a pak aby je za tmy ještě postavili každý své nejmilejší pod okno. Bude to divení! Až ráno Naninka anebo Mária vstane, a uvidí tam z čista jasna strom, a bude tušit, kdo ho tam zasadil, a zejtra v neděli až se na cestě do kostela s hochem setká, a na něho se zasměje a prstem mu pohrozí — a on jako by nic, a ona dále bude vyzvídat, a on se některým slovem vyradí, a oba pak vypuknou v jemný smích, a pohlédnou si do očí, že si rozumějí — — ej hoši, jen chutě do toho, a nechtě je arcipiscopem, kdo dnes doma zůstal!

„Ale hoši, jestliže pak asi někdo u Nováků zasadí máj?“

„Leda bys jej sám zasadil!“

„Ta by mně vykápla z oka!“ pravil zase první.

„Starý myslí, bůh ví co má. Však kdyby nebyla jedinou dcerou, a kdyby Novák neměl pro ni takového jmění — však on by šel mnohý jen okolo, kdo tam teď chodí,“ dodal jiný.

„Však se o tom jmění také ledacos povídá, a jestli že kdysi zavázal lidem oči, proto jim ještě nezavázal huby.“

A skutečně se o starém Nováku ledacos povídalo, jakým způsobem přišel k jmění. Zvláště lidé, kteří od něho nezáviseli, a kteří rovného věku s ním byli, leckdy dlouho, ba až do noci o tom rozmlouvali. Možná, že mluvili nepravdu — a zkrátka, mluvilo se o tom, a řeč je jako proud — ta se nedá zastavit, zvláště má-li svou příčinu. Jmenovitě stará Židlická,

2 Jiřík

kteřá mnoho věcí pamatuje, o tom ví, že ti chudí lidé, kteří tak často chodí Nováka navštívit, jsou prý jeho bratří a příbuzní, které on o jmění otaškařil. Ale což platno mluvit, když se mu to nesmí říci do očí! Ale vědělo se o tom, že jsou příbuzní jeho chudí, a také se vědělo, že si Novák jmění svou šikovností nevydobył, neboť ač byl sedlákem, přece v apatice nekoupil, a kovář mu leckdys řekl do očí, že by byl nemusil pan Novák na svou šikovnost ani bývat na studiích. Ale pan Novák, či že tomu nerozuměl, či že nechtěl rozumět, jen se vždy usmál, a pravil: „I ba právě, vždyť já také na studiích nebyl!“

A že Novák svou dceru také ledakomus dát nechtěl — o tom byl každý ve vsi přesvědčen; ba Novák to věděl ještě lépe, nežli všichni ve vsi, a proto by snad nebyli ani žádnému domácím u otevřeli. Také by se byl ani žádný z domácích netroufal zaklepat, neboť v tom byli usjednoceni, že pro ni smí přijeti jen pán se čtyřma koňma. A že uměl Novák spočítat, že je dvacet tisíc víc nežli devatenáct, o tom není ani pochybnosti, a že ten, který měl o padesát zlatých víc, musil být hodnější nežli jiný, který jich neměl, toť se samo sebou rozumí. Leč kdyby byl ještě někdo přeplatil o padesát zlatých, kdož by nepochopil, že by ten měl prim, a že by se pak tím spíše mohla díť vůle boží?

A proto se nikdo nepodiví, jestliže o Novákově Mářince se vědělo kolik mil v okolí, a že tam ženich ženicha zrovna honil — netřeba dokládat, že každý přijel v kočáře. Neboť za našich časů holka s penězi — to jde jako po telegrafu. A za našich časů, kde se láska licituje, za našich časů, pravím, dívat se na něco jiného, nežli na peníze — nu, dovolte mi, to je přece sprosté! A pročez bych já vám všem, kdo nemáte peněz, byl tou bratrskou radou, abyste se ani nezamilovali. Neboť láska bez peněz — to přece chápete, že láska bez peněz je jako víra beze skutků! Z lásky ani advokát nic neudělá, a jak by mohl někdo žádat, aby dal Novák dceru někomu z lásky! Já sice vím, že by se byl už Mářince leckterýs hoch líbil — ale což pak ona rozumí, že jsou peníze! Onať jich jaktěživa nevydělala, a ostatně tomu musí otec rozumět, kde láska může být a kde nic.

Hoši se zatím vraceli s májemi. Hej, jak jim bylo lehkou u srdce, třebať se pod tíží větví trochu prohýbali. Nač se po celý rok těšili jako na posvícení, jako na nové šaty — nesou právě s sebou, a zejtra na to muzika — i toť kdyby byl člověk chromý, dnes by toho necítil.

V největší tichosti vcházeli do vsi, a s ještě větší opatrností kopal si

každý pod oknem důlek, aby tam zasadil nepozorován a neslyšen májovou větev.

„Vojtěše, podívej se k Novákovům, nezdá se ti, že tam někdo kope pod okny důlek? Hle — teď se skoro jako krade pryč!“ pravil jeden hoch k druhému, kteří právě v sousedství zasadili máje.

„To se ti snad jen zdá!“ odpověděl Vojtěch. „Komu pak by napadlo, aby ze sebe udělal blázna!“

„Nu, nechci se přit — měsíc nesvítí, a tak jasno není, aby tam mohl člověk bezpečně dohlédnout, ačkoliv, jak pravím, se mi to zdá,“ dokládal druhý.

„Ne, ne — Mári Nováková zůstane bez máje. Vždyť z nás by byl přece nikdo pro ni nesekal!“ pravil zase Vojtěch.

„Víš co, okolo jít smíme, a podíváme se, zdali tam nic nestojí,“ pobízel druhý.

Šli okolo. Po máji ani stopy. A bylo-li tam co kopáno, kdož to mohl za tmy najít! Stálo se tedy na tom, že u Nováků máje stát nebude.

Hoši si ulehli — a jakž pak možná spát!

Byla to ale z rána podívaná! Do vesnice jako by se mladý les byl přestěhoval. Děti obskakovaly máje, plny radosti, ani samy nevědouce proč, a plny udivení, že nevěděly, odkud se to zde všechno za noc vzalo. Jenom ti výrostkové mezi nimi to tušili, a sami se již těšili, že i na ně brzy dojde řada. Však i dědečkové a babičky se zalíbením se dívali na máje, a v myšlénkách se jim oživily doby, za kterých také oni si podobně lásku osvědčovali. A jak se mnohý pantáta podivil, u jehož dcery se dnes teprve ponejprv zasadilo, o které dosavad myslel, že ještě posud jako nic — a ona že zatím — tenton — též má něco pro sebe. Zatrolené děti — sotva ze školy vystoupí, už aby se člověk o to staral.

A což teprve kdybyste byli viděli hochy — jak leckdes mnohý číhal v koutku, zdali a kdy jeho nejmilejší z okna vyhlédne a jak se poleká!

Ale kdož pováží udivení všechněch mladých i starých, když viděli, že u Nováků stojí nejtíhlejší, nejkrásnější strůmek! Vida, vida! Tak přece někdo! Na to by si byl nikdo ani ve snu nepomyslel! — Ale kdo?

Věřu že to „ale kdo“ vrtalo leckomus mozkiem. Staří si počali ledacos šeptat, mladí sestrkovali hlavy, hádalo se to a ono — ale což platno! Kde pak my sprostí lidé můžeme vědět, co se za noci děje u bohatých! A považte jen ještě to! I starý Novák se divil, i on hádal to a ono — ale, jak pravím, těžko

4 Jiřík

se dohádát. Ba i Mária se nemálo nad tím pozastavila; neboť i jí to bylo divné. Ona přece nevěděla o nikom, kdo by se „opovážil“ — tak aspoň se vyznala svému otci. Ale kdož pak na takové vyznání může co dát! Vždyť známe ty holky, mnoho-li as svým otcům povědí. Leč starý Novák přece věřil své dceři na slovo. A jakž pak nevěřit! Vždyť se sám kolikrát vyznal, že Mária má více rozumu, nežli on sám.

Novák dobře věděl, že se tomu diví celá ves. Ale jakž pak se také nedivit! Ve vsi ovšem stálo mnoho májí, a lidé by se byli mohli tak dobře divit jiným stromkům, jako tomu u Nováků. Avšak byl v tom přece nějaký rozdíl. Jinde se nenadělalo s láskou mnoho orací. To dobře věděli, ten chce tu, ten dochází tam a tam už tak a tak dlouho, onde už je svatba za dveřmi — tam zase ještě čekají jen na svolení strýcovo, jinde až bude syn na čisto vyproštěn z vojny — — ale u Nováků — — —

Nebohý Jiřík! Zdaž on mohl za to, že je pouze čeledínem, a k tomu čeledínem u Nováků! On by byl tak dobře dovedl být sedlákem, jako Novák — rozumu k tomu měl snad více, nežli Novák. Ale peněz — — proklaté peníze!

Jiřík byl sirotek. Rodiče mu též zanechali statek, na statku něco dluhů, ale poručník jeho na něm hospodařil tak dlouho, až zbohatl, a facit toho byl, že jsou dluhy na statku větší, nežli co statek stojí — statek se prodal, a co zbylo Jiříkovi jiného, nežli jít sloužit? Jiříkovi to sice často šlo na rozum, jak to s ním stojí — ale co platno, míti rozum, když není prostředků, aby lidé o něm zvěděli? O Jiříkovi se sice ve vsi mluví, že je pořádný čeledín, že je mírný, tichý, zdvořilý, že ani kuřeti vody nezkalí, že je povázhlivý a moudrý — ale proto přece každý ví, že je jenom čeledínem, a od čeledína si ani chalupník nedá do prstů koukat.

Nebohý Jiřík! I on dnes zasadil máj! Ba, on seděl za stodolou sám a sám, když vesničtí hoši šli do topolí. Měl se k nim přidružit? A pro koho on by byl šel useknout májovou větev? Máje sázejí jen synkové. — Bože, jak je trapná chudoba, když člověk ucítí, že proto nic neplatí, že je chudý! Jiříkovi šla hlava kolem. On sám si netroufal myslit o tom, že myslí. A přec! kdož si to může upřít, že myslí, když všechny smysly, když celé srdce je jen jedna myšlénka! A ta myšlénka s člověkem bdí i sní, člověk je v ní blažen — ale kdyby jen nepřicházelo hejno jiných myšlének! Ba Jiřík chvilkami nevěděl, má-li rozum ještě, anebo je-li blázen — hlava horká jako oheň — a ty myšlénky, co ho tak trápí — ale vždyť o tom žádný neví, a ona se o tom

také nemusí dovědět. Hoši teď jdou s májemi zpátky, a zajde-li on do topolí sám, kdož pak se o tom doví! Teď už jinak nemůže být. Celou noc, ba kolik nocí před tím nemohl spát — nechť si toho povšimne již, nebo ne. Nebohý Jiřík! Žebrák za to může prosit, co mu schází — ale on? Ne — v tom ohledu nezná svět milosrdenství. Kusy chleba se sice leckdes rozdávají — ale pokrm srdci — — leč, což pak ví svět, co jest srdce!

Pravda, Jiřík si vyhlídl nejkrásnější větev už kolik dní před tím, a na štěstí ji žádná ze seker veských hochů nezasáhla. — Byl tomu rád, že větev posud na stromě, byl tomu rád, že ji šťastně dostal dolů — ale co dál? Směl se radovat ještě dál? Ba i z toho se potěšil, že, když ji zasadil, stála jako svíčka — ale co dál? Ba měl z ní radost, jako dítě — ale pak si ulehl a plakal jako dítě. A proč? Směl vědět proč? Jaký div, že se bál sobě samému se z toho vyznat, proč plakal.

Teď si umínil, že bude myslit moudře. Začal tedy myslit moudře. „Zejtra je boží neděle — půjdu do kostela, vezmu si modrou kamizolu, sejdu se s hochy, promluvíme si trochu po cestě, zastavíme se, Mária pújde okolo — e, to už není moudré — tak se to nějak plete. Začnu jinak: koně mám čisté, jako sklo; kočí se budou divit, přijede-li dnes někdo na námluvy k Mára — ale bože, bože — co se mi to pořád plete! — V pondělí bezpochyby budeme orat pod křížem — ano, pantáta o tom večír povídal, Mária ještě stála u něho — ale nevím, nevím, jak mi dnes ty myšlénky jdou! Jen co bude pondělí — skřivánci už jsou zde, vlaštovky také — včera se Mária dívala, jak si dělají hnízdo — což se mi to rojí v hlavě! — Však to bude nevyspáním; teď usnu — Mária už bez toho také spí — ale, ale, kam to už zas myslím! — Někdy prý člověk nemyslí nic — Mária to včera povídala — o, jen kdyby možná bylo usnout!“

Ubohý Jiřík! Zdaliž pak může člověk za myšlénky? A může-li pak si člověk poroučet, aby byl vždycky moudrým? A co jest to, být vždycky moudrým?

Jiřík na chvíli usnul. Štěstí, že chudí mají spaní.

II.

V neděli odpoledne — což to bylo živo v Brázdově! Hoši seřadili se u pestrý průvod v čele nesouce pentlemi a kvítím okrášlený májový strom, a provázeni veselou muzikou, šli od stavení ke stavení, kde byly zasazeny máje. Ve stavení přáli hospodáři a hospodyni šťastné a veselé jaro, pantáta se nedal zahanbit, padlo několik mázů, muzika spustila a hoši prováděli domácí dceru — až se srdce smálo.

I k Novákovům zašli; jak pak ne, když měli dceru, a před oknem stál májový strom! Starý Novák nic proti tomu nemá, když už jsou jednou zde, ba uhodil se přes kapsu, a dal jim na půl sudu piva, aby měli večír co pít. Hoši se dlouho neupejpalí a prováděli Márinku jako jinou. Oknem se dívala do světnice chasa, jak to Márince sluší. V pozadí stál Jiřík — slzy mu polily tváře; nechtěl to dát na sobě znát, a odešel.

Tak obešli hoši celou ves. — První máj, muzika ve vsi, veselá mládež — ej kdož pak by nebyl vesel!

A což teprv k večeru, když se mládež s muzikou soustředila v hospodě!

Děti z celé vsi rejdivy u hospody pod oknem. Což tu plesání, radosti a křiku! U hospody pod oknem bývá rejdiště dětí vůbec a o muzice zvlášť. Tam se učí dítě na trávníčku abecedu tance — muziku je slyšet pod okny tak dobře, jako v hospodě, a k tomu se zde na dítě nikdo neosopí, neušlápne je nikdo, a děti zde přivyknou tanci a sobě. U hospody pod oknem jsme se všichni naučili tančit bez tancmistra a bez gardedamy — a proč bychom toho těm dětem nepřáli! Děti se už na to těšily dávno; a chci se vsadit, že jsou tam radší, nežli ve škole.

Dívky se scházely jedna po druhé, matky a otcové s nimi, baby oblehly kamna, muzika hrála — a jaký tedy div, že se tančilo!

I Márinka Nováková přišla. To nesměl přece Novák sousedům udělat, aby ji tam nedovolil, když jejich synkové se u něho zastavili. Neboť Novák rád měl s každým dobrou vůli, zvlášť se sousedy. Kdo ví, čeho prý někdy od nich nebude potřebovat!

Ve vejstupku u šenkovny si zasedli sousedé. Neboť nač se mládeži plést do kola! Oni si už svoje odbyli, ať si ta mládež užívá, pokud je mladá. Přijde

8 Jiřík

stáří, přijdou trampoty a starosti, a pak také to jde s člověkem místo na horu — dolů. Tu začne scházet to, tu ono, a stařec pak je rád, když sedí.

K sousedům si obyčejně zasedal Jiřík. Sousedé mu přáli, že je mírný a pracovitý, a někteří v něm ctili zbytky selského synka, neboť jeho otec, říkali, byl řádný muž. Ale to bylo jen tak, aby měli co mluvit. Někteří též mysleli na své děti — když je jich mnoho, kdo ví, co na ně čeká. Do statků to nemůže člověk všechno zaopatřit — kde pak!

Jiřík si taky někdy zatančil. Ve vsi se v tom ohledu nedělá mnoho ceremonií. Kdo je mladý a je v hospodě — ten tančí, bohatý — chudý, synek — čeledín — — vše jedno.

Dnes ale seděl Jiřík celý zamýšlený. Muzika sice hrála, ale on z ní mnoho neslyšel — bůh sám ví, kde bloudil. Sousedé mluvili vedle a kolem něho vespolek — ale co mu po jejich řeči! Každý má jiné starosti a co hněte hospodáře, nehněte čeledína. Někdy sice viděl, jak se Mária Nováková kmitla v tanci kolem dveří, ježto vedly z vejstupku do šenkovny — trhlo to jím, ale což platno!

Někteří ze sousedů si povšimnuli sice jeho nemluvnosti; ale Jiřík vždy býval tichý, a nikdy nenadělal mnoho řečí. Až se rozkuráží, však on se mu jazyk rozváže.

Jiřík pil dost — snad že se chtěl stát roztržitějším; možná, že už byl při kuráži, ale s řečí to nějak nešlo.

„Což, Jiříku, ty nepůjdeš do kola?“ ptal se soused Franěk.

Jiřík neslyšel.

Franěk mrkl na sousedy, a pravil pološeptem: „Něco mu vlezlo do kotrby.“

Ba do hlavy! Je to sice někde doleji, ale hlava je toho plna.

„Jářku, Jiříku,“ pojal ho zase soused Franěk za ruku, „nepůjdem si skočit?“

Jiřík se naň podíval, jakoby spadl s hvězdy. Hned ale se spatoval, usmál se a pravil: „I s pánembohem! Myslím si, že ještě času, že se do půl noci ještě vyskáču.“

„Ale teď si můžeš ještě vybrat, dokud je zde holec, později to bude řídnout.“

„Máte pravdu!“ pravil Jiřík, zaval si ještě a pak se postavil do výtupkových dveří, aby při první písničce také šel do kola. Snad též, aby si něco vyhlídl?

To je pravda, Jiřík uměl tančit lehce, jako větrík po strništi, a každá holka s ním šla ráda k tanci. Uměl i pohovořit, zažertovat, štipnout do tváří — a to mají holky rády. A mimo to byl Jiřík hezký, jako kytká; a která holka neráda vidí hezkého hochá! Jak pravím — Jiříkovi nic nescházelo, jen Novákův statek, a nebylo by daleko široko nad něho.

„Ej Jiříku — toť dnes do nás ta muzika vjela. Vid', brachu, tak veselých májí ještě nebylo. Dej mi hubičku, tys můj kamarád,“ přivítal ho jeden ze synků a objal ho.

„I hle, hle — Jiřík!“ přišli zase jiní. „Já ani nevěděl, žes tady. Kde pak po čertech vězíš, že tě ani nebylo vidět!“

„Jiříku, pojď trochu na stranu, chci ti něco říci,“ nabízel se ten první. Jiřík šel.

„Kamaráde, nevšimnul jsi si Klokovských hochů zde?“

„Nevšimnul.“

„Dělají nám tu výtržnost. Přemlouvají nám holky naše, a my abychom se na ně jen tak dívali. Zvláště Rubšův se otáčí stále kolem Mári Novákovy, a nedá nám ani žádnému s ní si zatančit. Rozumíš, kdyby to k něčemu přišlo — jsme všichni jedno.“

„Dobrá. Ale Rubšův? Toho já neznám.“

„Jak pak ho neznáš! Ten samý, co byl před týdnem u vás na náměluhách.“

„Ten? Ten co mi dal v neděli na srozuměnou, že má právo s čeledínem orat? — Dobrá!“

Když se oba vrátili, mrkli na ostatní, že je Jiřík už s nimi doma.

Muzikanti spustili valčík, a Jiřík právě stojí u Márinky Novákovy, vzal ji k tanci. Přetancil s ní několikrát do kola, a když ostatní tleskali, postavil se s ní zase, aby jiným udělal solo.

V tom k němu přišel Rubšův, vzal mu Márinku z ruky a pravil: „Tahle písnička je má!“

Jiříka jako když ohněm polil. Tanečníci mu někdo vzít u prostřed písničky — hrome! to se mu ještě nestalo.

Jiřík ani nevěděl, co se s ním děje. Hoši se dívali jeden na druhého, a už jen do toho. Jiřík ale mrknul a pravil zdánlivě tiše: „Počkejte, až ho dostanem v pasti.“

Tančilo se sice, bylo hlučno — ale v hospodě přece začalo být nějak dusno, ouzko, jako v přírodě bývá před blízkou bouří.

10 Jiřík

Jiřík se zase postavil do výstupkových dveří, díval se na tanec, na Máriačku, na Rubše — a tak dále. Zdál se být tichý, ale v hlavě mu to šlo kolem.

Hoši si mezi sebou ledacos povídali — ale nezdálo se, že to žertovný hovor. Sem tam se hodilo okem — ale ty jiskry v očích jako blesky!

Jiřík se prodral k muzikantům, a zasedl si k jejich primátoru.

„Nezamluvil si nikdo příští písničku?“ ptal se, když muzikanti dohráli.

„Nezamluvil.“

„Tedy hrajte opět valčík, ale až za chvíli.“

Primátor rozdál opět noty k valčíku. Jiříkovi byli vždy muzikanti rádi po vůli. Když se pustil do tance, platil jim třeba víc, nežli selský synek. O Jiříkovi se vůbec vědělo, že má peníze zachovány. Novák mu přál, leckdys kápla nějaká diškrece — Jiřík nebyl žádná outrata, kam by se to tedy dělo! Pravda, když se někde ukázal, tedy se dal vidět, a muzikanti naň mnoho drželi a byli by mu mnoho k vůli udělali.

Rubšův se Máriačky nespustil. Procházel se s ní, žertoval s ní — nepochybně, že s ní bude opět tančit.

Rubšův šel s Máriačkou kolem muzikantů.

„Nějakou polku!“ pravil k muzikantům.

„Je už zamluvený valčík,“ pravil primátor.

„A kdo si ho zamluvil?“ tázal se Rubšův.

„Do toho prozatím žádnému nic není,“ prohodil Jiřík, podepřel se loktem o stůl a díval se jinam.

Nezdálo se, že to Rubšův zaslechl. Šel s Máriačkou dále.

„Jak pak platívá Rubšův?“ tázal se Jiřík, nakloniv se k muzikantům.

„Darmo mluvit! Dal by si pro groš koleno vrtat. Rád mnoho poroučí, ale nerad co dá,“ pravil ten, co byl jako jejich hlava.

„Začněte!“ pravil Jiřík.

Muzikanti spustili. Jiřík vstal a postavil se před stůl, zády jako k muzikantům, kde obyčejně ti stávají, kteří si dali zahrát.

Hoši chodili kolem něho, jakoby čekali na jeho komendu.

Začínalo se tančit, kolo bylo plné, ale skoro samí Klokovští hoši v něm.

Rubšův tančil s Máriačkou.

Tančilo se nějakou chvíli, a hoši Brázdovští zatleskali solo.

Někteří poslechli a zůstali stát, Rubšův ale tančil dál, jako by byl tleskání neslyšel.

Teď právě tančil kolem Jiříka. Jiřík mrknul na hochy, skočil k Rubšovi, vystrčil jej z kola, a vzal mu Máriačku.

„Ta písnička je má!“ pravil.

„Jak? ty žebráku, ty se opovážíš —“ osopil se Rubšův, a než se kdo nadál, bylo vše jeden roj.

Do Jiříka vjel oheň. Počala hádka.

„Nedej se!“ volali hoši s několika stran, a to bylo heslo k pranici. Máriačka zatím od Jiříka utekla, muzika přestala hrát, tety a panímámy utíkaly z hospody, kluci skákali oknem na náves, šenkýř zavřel příhrádku, v níž byly uschovány sklenice, sousedé se vyrojili z vejstupku, hoši ulamovali nohy židlicem, jiní se chápali džbáneků a sklenic, a dřív než co to povídám, byli Klokovští a Brázdovští hoši v sobě.

Musíme ještě podotknout, že Klokovští hoši byli známi co náramní práci. Žádná muzika skoro neminula, aby nebyli něco svedli, a obyčejně, když přicházeli do cizí vsi, předvíдалo se, že odtamtud s prázdným neodejdou.

Šenkovna byla hned jako by ji vymet’ — rozumí se až na ty, kteří živě dokazovali, že tam jsou. Sousedé darmo vylézali z výstupku, aby krotili. V takové pranici nepomůže žádná autorita, a kdo se do toho vplete, snadno si něco utrží — a není nic snadnějšího než to.

Nemůže víc zabolet, jako když někdo člověku chudému, který to skutečně cítí, že je chudý, vyčítá chudobu. A jestliže takovýto pocit vysloví se činem — pak se člověk nezná.

„Tu máš žebráků!“ křičel Jiřík, a oplácel Rubšovi hojně, co mu tento dal napřed.

Pranice se pak už ani nesoustředila v Jiříku a Rubšovi; ale od koho kdo co při zastání se toho či onoho ulovil — s tím se hlavně bavil.

Jiřík se konečně dostal s Rubšem do křížku. Že byl Jiřík o něco vyšší a snad i silnější, nežli Rubšův, podařilo se mu, Rubše vyzdvihnout do výšky; a pak ho nesl rovnou cestou ze dveří ven, a tam mu ukázal cestu k domovu. A Rubšův se skutečně více nevrátil, a posýlal za Jiříkem jen výhrůžky, že se ještě sejdou, a pak že mu teprva poví, zač je čeho loket.

Přesila byla na straně Brázdovských hochů, kteří brzy své soupeře vyklidili, a bylo po pranici.

Kluci se opět vraceli, šenkýř opět otevřel schránku svých sklenic, tety zasedaly zase ke kamnům, aby držely soud, jenom vylámané nohy se více nezasadily, odkud se vzaly, a rozbité džbáneků a sklenice nesrostly, aby byly

12 Jiřík

tak jako prve. Muzika opět hrála, a za chvilku nevěděl skoro nikdo, že byla prance.

Pantáta Novákův zavolal si Jiříka do výstupku.

„Já myslil, Jiříku,“ pravil, „že víc na sebe dbáš. To se mi na tebe nelíbí. Mária sem ke mně přiběhla, a pravila, žes ty toho příčinou.“

„Jsem anebo nejsem, pantáto, na tom žádnému nic nesejde, a myslím si, že zde není k tomu místo, abyste mne vyslychal,“ odpověděl Jiřík, a třásl se na celém těle. Že ale Mária svedla na něho příčinu, to ho bodlo u srdce.

„Podívejme se na pána, jak dostal rohy!“ pokračoval Novák. „Naposledy budu muset prosit za odpuštěnou u svého čeledína! Podívejme se.“

„Čeledín nebo nečeledín! Však on by mnohý byl čeledínem, kdyby mu bylo nevyneslo zlodějství. A jsem-li já chudý, proto nejsem ještě každému dobrý, aby si mnou hubu vyplách!“

„Jiříku, to si pamatuj. Já ti nebudu více tím, čím jsem ti posud byl.“

„A víte co, pantáto, vždyť já u vás nemusím být, a je konec řeči.“

Ze sousedů někteří přisvědčovali Jiříkovi, někteří Novákovi. Ale co je pravda, to je pravda, tak jako chlapce Jiříka neměl zahanbit. A k tomu teď, když má ještě nevychladlou krev — kdež pak to člověk váží na vážkách, co mluví!

Jiřík šel zase do šenkovny. Hoši byli veselí.

„Vyprášili jsme jim!“ pravil jeden.

„Mají se teď co ošívat!“ řekl druhý.

„Muzikanti — polku — na vztek!“ volal Jiřík, a práskl pěstí o stůl, až inštrumenty na něm složené zařinčely.

Hoši myslili, že mu ještě Rubšův straší v hlavě, a proto se nikdo slovům jeho nedivil.

Jiřík ani nekoukal teď, s kým tančí. Ale tančil a výskal o přítrž. Lidé se až divili, že je Jiřík tak veselý. Tak prý ho ještě nikdy neviděli.

„A teď mi zahrejte jen pro poslyšenou — na lítost!“

„Loučení, loučení —“

Muzikanti hráli: Loučení, loučení... Jiřík plakal jako dítě. Lidé se až divili, že je tak smutný.

Tak prý ho ještě nikdy neviděli.

„Uhm!“ pravila jedna teta. „S tím hochem se muselo něco stát!“

Pak objímal jednoho kamaráda po druhém, hubičkoval se s nimi, dával všem připíjet a sám pil jako o sázku.

O tom, co měl Jiřík ve výstupku s pantátou, hoši nevěděli. Kdož se bude při muzice dívat do výstupku! Myslili, že jeho veselost jest přirozená, a byli tomu rádi. Neboť na člověka, jindy vážného, zvláště rádi se díváme, když se rozveselí.

Jiřík stále pil, ba zdálo se, že se mu to už v hlavě mate. Začal zpívat: „Když jsi ty sedláčku pán, řezej si řezanku sám!“ a muzika musila jeho zpěv doprovázet.

Tetám ale jeho chování nevonělo. Jak pak by jejich jazyku mohlo něco ujít — to to!

III.

Jiřík měl ještě týden zůstat u Nováků, než jiný orač přijde na jeho místo.

Zatím byl ve čtvrtek v blízkém městě výroční trh, čili jak se vůbec u nás říká — jarmark.

Jarmark ve městě bývá pro celé okolí vždy zvláštní, milou událostí. Odpoledne toho dne se slaví v okolí jako svátek, a čeládka by toho odpoledne nic nevzala do ruky, kdyby ji pěkně prosil. Na ten den musí čeledín do města, a kdyby si tam měl koupit jen kudlu, a děvčata snad by to odstonala, kdyby nemohla na jarmark. A proč by jednou za čas nešly! Vždyť každý rád něco uvidí. Ba i pantátové a panímámy se sjíždějí z okolí, a čeledín si na ten den dá zvláště záležet, aby se koně leskli. A pantátové, zvláště mají-li dcery, rádi jezdí na jarmark. Tam přece člověk přijde mezi lidi, přijdou tam hoši z celého okolí, a kdo ví, k čemu to dobré. Mnohý pantáta už svou dceru na jarmarku odbyl.

S jarmarkem bývá obyčejně spojena muzika v některém z lepších hostinců. Tam se tančí „na sále“. A ta mládež by si to ani neodpustila, kdyby se tam nepodívala.

I Novák s Márinkou jeli dnes na jarmark; Jiřík je tam vezl.

Ej což se toho hemží na náměstí! — Ty boudy jako by se nové město přestěhovalo do města — a toho zboží a toho běhání lidu! Kam se jen člověk ohlídně — všude lidí, všude se prodává, všude se kupuje. Jak jsou ty holky vyšňořeny! Jak ten hošík si tam pyšně vykračuje za maminkou, která mu nese v košíčku na nové kalhoty. To se budou na něj hoši dívat, až je v neděli obleče. Jak pak ne! Celý svět musí vědět, že má nové kalhoty. A což až se ukáže se svou novou čepicí se stříbrným prýmekem! Takové čepice nemá posud nikdo ve vesnici!

Ale což se divíme dětem, když i staří mají radost! Jen se podívejte, jak dědeček tam kupuje marcipány, aby vnoučatům přinesl „jarmarku“. Jen kdyby to měl kam dát! Ale na mou věru — ještě zapomněl, že své staré ničeho nekoupil. To, to! přijít domů s prázdným. Aspoň „ňáký ten rohlíček“ musí vzít s sebou!

A co těch panáků a panen všude je rozvěšeno. Toť jakoby se byl s nimi pytel roztrh! A je to také podívaná! — Jak se ten hošík tam potajmu usmívá

tatíkovi za šosem, že se dal konečně přemluvit, a koupil mu malovanou trumpetku. — To bude muziky! Což je všechna turecká muzika celého světa proti té jeho! Nikde nemají tak hezké trumpetky, jako on.

Jaké dělají ty děti starosti, když je jich mnoho! Ten chce to, ten ono — a člověk aby měl ruku pořád jen v kapse. No ale jen když je to k světu podobné! Člověk na těch pár krejcarů nekouká, jen když jim udělá radost.

A což ta holka tam! Ta je nastrojená — jen což děláš! A což pak, až doma poví, že jí tatínek koupil na dvoje nové šaty! To ji bude musit mít maminka ještě jednou tak ráda! Vímeť, jak jsou maminky rády, když mají dcerušky ošaceny. Co se kolikrát maminka nashromáždí, co chudák se naschořuje, co strachu vystojí, aby se nevyzradila, a to všechno jen pro dceru. A zde to koupí tatínek sám! Věru to je hodný tatínek — a já vám holky přeju všechněm takového.

O kluky se maminka nestará — ať se stará táta. člověk toho má bez toho dost, když má být jen něco v pořádku.

Hrr! Jak se to tam hrne. Dráb zabubnoval na buben, a ohlašuje, že se od slavného ouřadu na vědomost dává, že zejtra bude licitace.

Ale kdo pak by jeho řeči poslouchal. Tamhle je něco jinšího. Aló! To bude podívaná! Komedianti pěšky i na koni, s muzikou a paňáca píská na koště — i tatínku pojďme se tam také podívat! Jen poslouchajte, co ohlašuje! Slavnému obecnstvu na vědomost se dává, že budou provozovati své kunšty na provaze s paňácou, kůň že bude počítat, a k večeru že budou lítat rachejtle. Na první místo groš, na druhé krejcar, na třetí kousek senička pro mého konička, aneb kdo co přinese od oběda. Šauplac je na frai rinku na place.

A buben zase víří, trumpetky hrajou — a ta ženská, že s toho koně nepadne! A ten paňáca, jak může po těch dřevěných nohách chodit, a neupadne! Věru, to bych já nedovedl.

Leč nechme lidi jít za komedianty, a podívejme se, co dělá Jiřík. Novák se s Márinkou prochází po městě, půjdou se též podívat „na sál“ a vrátí se až někdy k večeru.

Jiřík nakrmil koně, a teď má prázdnou chvíli. Když nemá člověk právě co dělat, vlezou všelijaké myšlenky do hlavy.

„E co!“ pomyslí si Jiřík, „půjdu to zapít!“

Jiřík, zdá se mi, že vůbec tento týden víc pije, nežli kdy jindy. Ubohý! Chce zalít zlost a lítost. Že zlost — to víme proč. A lítost? Což je člověk

za bídné stvoření, když myslí, nač nemá myslit. Jiřík — chudý Jiřík — a Márinka — — co mu to jen napadlo!

Ty můj bože! K čemu se divíte, co mu to napadlo! Ptám se vás všechněch, kteří jste zamilováni, co vám to napadlo! Jen se nečervenejte, a hezky s barvou ven! Ale ubohý Jiřík, jak pak on má s barvou ven!

Ale dnes jí to musí říci! Ať si to přijme jakkoliv. A kdyby měl na to umřít — déle to není možná snést, sice mu srdce pukne. Vždyť se ona na něho nikdy neosopila, vždycky mu byla k ruce, leckdys mu ledacos poskytla. Ale co otec! Toho si rozhněval — a kdyby mu na krásně mohl být nakloněn, jak pak je to možná nyní! Ale což — to by šlo, aby si ho zase udobřil. Mohl by jen ceknout, a Novák by ho rád u sebe podržel.

Předsevzetí stojí pevně. Dnes se příležitostě Márince vysloví — a pak ať se děje, co se děje. Pak buďto u Nováků zůstane, anebo —

Teď mu napadlo, zdali nemyslí hříšně, myslí-li si co čeledín na Márinku. Ale ty můj bože, vždyť on by rád na něco jiného myslil; ale poručme si, když to samo pořád a pořád z nova přichází.

Už se skoro smrákalo, když se Novák vrátil s Márinkou do hospody. Hospoda jak by nabil. Ba o jarmarce jsou všechny hospody jak by nabil, ba všechno je, jak by nabil.

„Jiříku, jdete zapřáhnout!“ pravil Novák, našed ho v koutě při džbánku.

Jiříka jakoby ze spaní probudil. Šel, ale velmi ho mrzelo, že mu pantáta vykal; povždy mu tykal, a jenom ve zlosti mohl říci „vy“.

Novák chtěl za Jiříka platit outratu. Když se ptal hospodského, co vypil, pravil tento, že orač sám už zaplatil. Nováka to domrzelo, neboť mu to Jiřík ještě nikdy neudělal.

Na cestě začal Novák sám rozprávku:

„Jiříku, proč pak jste mne tak zahanbil, a sám jste platil? Co pak lidé o mně řeknou, že vám ani nepřeju se napít!“

Jiřík neodpověděl ani slova. — To je pravda, palici má tvrdou! Co si jednou předsevezme, od toho neupustí, a kdyby v tom bylo nevím co.

„Co pak jste si koupil, Jiříku, jarmarku?“ začala po chvílce sama Márinka.

Jiříkem to trhlo. Nevěděl, co má hned v té chvíli říci. Zdálo mu se, že má něco na jazyku — ale jazyk byl těžký jako prkno, a nemohlo to ven.

„I nic!“ pravil za chvílku, ale hlasem příjemným, tak že se mohlo zdát, že ta vzdorovitá kůra s něho se sloupila.

„To budete mít špatnou památku z jarmarku, když jste si nic nekoupil,“ pokračovala Mária.

„Já jsem si tam také pro nic nejel,“ odpověděl Jiřík hlasem skoro bolestným, z něhož udušená slza prosvítala. Novákem to až hnulo, a poprvé se zamrzl, že Jiříkovi ukřivdil.

„Ten hoch má přece jen dobré srdce,“ myslil si, „a škoda ho bude od nás.“

Ale pýcha mu bránila, aby si Jiříka předešel, a Jiřík — — tomu bez toho bude vše jedno, co se s ním stane.

„Ale myslím, že přijmete, Jiříku,“ pravila zase Mária, „když vám sama něco dám z jarmarku, abyste viděl, že jsem si na vás též zpomněla.“

Těžko povědět, jak tato slova na Jiříka účinkovala. Jiřík se na polo ohlídl do zadu, a kdyby byl neseděl Novák za ním, byl by padl Mária snad okolo krku, snad by byl do ohně skočil, kdyby toho právě byla chtěla — bůh sám ví, co by byl v tom okamžiku neudělal. Tak milý úsměv si zahrál okolo jeho rtů, jako by se chtěl tázat: „Opravdu?“ — Oko mu zářilo samou radostí — a to oko mohlo povědět všechno — všechno!

„Vždyť to nemusilo být!“ pravil konečně polo upejpavě. Musím ale podotknout, že se u nás přijímá každý dar, každá výsluha — všechno — se slovy: „I vždyť to nemusilo být!“ čímž se ale nikdy nechce vyslovit nešetrnost k daru. Mluvil tak otec a matka, a proč tedy my bychom taktéž nemluvíli. Jiřík byl jako v nebi.

Ale kdož pak může stopovat tu Jiříkovu radost, krok za krokem! V jeho hlavě bylo teď všechno sváteční, jako o boží hod. Jak jsou pocity podivné! Hned žalost, hned radost — hned obojí. Teď snad by byl všechno učinil — jen na starého Nováka by byl nepromluvil.

Šlakovitá věc! Že jsem mu právě teď musil zpomenuť na starého Nováka! Až ho mráz projel, a před očima se mu dělaly mžičky, div že s kozlíku nespád'. Ještě dobře, že koně znají cestu!

Když přijel Jiřík domů a koně ošetřil, usedl si na zápraží před stáji. Nebe bylo čisté — nikde ani mráčku, a kam se člověk podíval, všude samá hvězda.

Jiříkovi se jaksi zastesklo u srdce; ani sám nevěděl, proč.

Ale ty myšlénky, ty myšlénky!

Jiřík ani nespozoroval, že se k němu blíží lehká noha.

„Jiříku, koupila jsem vám na hedbávnou vestu. Budete mne mít rád?“

Jiřík byl jako u vidění. Mária mu podávala hedbávi na vestu.

Jiřík uchopil Mária za ruku — což pak mu bylo po vestě, když Mária byla u něho.

„Mária, já vás tuze miluji!“

Mária se dala do smíchu, zanechala mu hedbávnou vestu v ruce, a smějíc se lehkým krokem zase odběhla.

Ubohý! co mohl jiného očekávat, nežli smích! On to skoro věděl napřed. Ale tak jest člověk! Čeho se bojí, tomu nerád věří, pokud se nepřesvědčí.

IV.

S Jiříkem se stala v krátkém čase velká změna. Ten starý Jiřík jakoby se z něho byl vystěhoval. Není více ten mírný a pracovitý Jiřík, kterým býval. Nemluví, nepracuje — ale pije celé dni — dnes, zejtra, pořád.

„Na lítost a na zlost!“ mluví často sám k sobě.

Lidem je divno, že chodí ustavičně v hedbávné vestě. Ba mnozí mu to již vytýkali — ale jen po straně. Chudý člověk jako by jim ani nestál za to, aby s ním promluvili zřejmě.

Kdyby mu aspoň někdo byl poradil — takhle a tohle — možná, žeby byl poslech', a stal se opět pracovitým. Ale ne! Ba Jiřík to skutečně cítil, že je samotný. Jeho bývalí kamarádi si ho nevšimali, a jiní si mysleli, že jim po něm nic není. Bez zaměstnání, bez práce, samotný — jaký div, že chtěl zahnat zlost' a lítost? Jiný na jeho místě snad by se byl právě proto stal ještě pracovitějším, aby prací zapomněl na lítost' a zlost'. Ale Jiřík v tom ohledu neměl dosti samostatnosti.

Pravda, že měl něco peněz od Nováků zachováno. Ale dlouho-li pak to trvá! A člověk naučí-li se jednou pít, těžko odvyká. Vem pak, kde vem — jen když jsou.

Lidé si o něm sice povídali, že jest ho škoda — ale což lidé! Lidé si také povídají, když jede vůz po návsi, když se někomu husa ztratí — lidé mají stále co povídat. Ale aby někomu poradili, aby ho předešli, ubíhá-li v záhubu, na to málo kdo pomýšlí. A člověk když vidí, že se ho straní ten a ten, s kterým býval jindy za dobré, člověk takový ztratí všechnu důvěru ve svou hodnost', v možnost' napravit se, zkrátka — ztratí důvěru v sebe.

Ty hezké tváře Jiříkovy opuchly, oči měly matný výraz, síla v oudech jakoby se byla utopila. Když Jiříkovi peníze došly, a lidé mu nechťeli více čekat, zaklepal sice leckdes a žádal za službu. Ale lidé se ho báli, že prý je piják, že to jest na něm vidět, a ta černá hedbávná vesta — kdož ví, jak to s tím vypadá. Takový člověk a hedbávnou vestu — kdo ví, komu prý vlastně náleží, a v domě by nic nebylo před ním jisto.

Jiřík dlouho po službě nechodil. Zamrzelo jej, že svět o něm tak soudí a jej odstrkuje. A těžko se chytat břehu, když se s člověkem láme. Mimo to myslil Jiřík, že dělá dobře, když se snaží pitím na své myšlenky zapomenout.

22 Jiřík

Jiřík došel až do jedné hospody na silnici. Tam se nabídl podomkovi, že mu leckdys v ledačems vypomůže, dá-li mu na nějakou tu skleničku kořalky. Podomek byl srozuměn, a co Jiřík od něho dostal, a jest-li že mu někdy něco káplo po straně, to nechal v hospodě. Lidé si ho nevážili; myslili, že jest od jaktěživa kořalou. Ba ani Jiřík mu více neříkali, nýbrž Jirka, ba někdy ho nazývali zkrátka „ten ochlasta“. Čemu člověk všemu nepřivykne! Ze začátku jej to sice bolelo, ale přezdívají-li člověku ustavičně — i člověk se konečně otupí.

Někdy mu to sice vlezlo do hlavy, a tu myslil, že se zrovna zblázní; ale lidé si ho nevážili, neboť myslili, že to dělá z opilství. A Jiřík skutečně dlouho nelenil, ale pil z nova, aby zapomněl na staré myšlénky.

Ale to bylo podomkovi i ostatní čeládce divno, proč Jiřík nosí i ve všední den hedbávnou vestu. Ba podomek se mu častěji nabídl, že ji od něho koupí. Ale Jiřík mu říkal, že raději poslední košili se sebe svleče, nežli by tu vestu prodal. To mu dodávalo aspoň tolik vážnosti, že lidé si o něm vypravovali, že kdo ví, co na té vestě má.

Jiřík se později chytil žebroty. Ze začátku sice jen prosil pocestné, kteří se v hospodě zastavili, a on jim v něčem posloužil, aby mu něco přidali zpropitného. Později ale chodil po okolních vesnicích, byla-li tam pouť, posvícení, aneb něco podobného. Co dostal na jídle, to buď prodal za nějaký capart ještě chudším, neboť mu žaludek víc netrávil.

Šaty na něm scházely. Z počátku si přišel sám tu a tam záplatu; později si ale už ani díry nevášil. Ale ku podivu! jeho hedbávná vesta — jakoby nebrala porušení. Té tak šetřil, že na ní nebylo špinavého flíčku, a zdála se býti jako nová. —

Zatím uteklo půl třetího roku, co odešel Jiřík od Nováků. Za půl třetího roku — co se s člověkem všechno nestane!

Právě začínala posvícení.

I v Brázdově bylo posvícení. Což to za radost o tom posvícení! Děti běhají jako posedlé, že prý maminka už peče koláče. Ale je to také koláčů — že by je člověk na vozy nepobral! Přijdou flašinetáři z celého okolí — nu každý rád si zakousne koláče, a když toho pánbůh nadělí a požehná, každý ho rád poskytne. A což až přijde neděle! Sjedou se hosté — a na ty nové šaty, což to bude dívání! Však to také dá práce a starostí — to posvícení! Celé dni a celé noci jest práce plné ruce — tu bílit, tu mýt — člověk aby měl všude oči. Ale hospodyně to rády dělají. A je to přece jen radost, když je o posvícení

všechno čisté. A jak se hoši těší — a ty holky! V neděli muzika, v pondělí muzika — samá muzika — — ej, což to bude veselo! —

Jiřík chodil po okolí žebrotou. Vlastně mu ani nepřicházelo, že chodí žebrotou. Chodil tak od vesnice k vesnici — ani skoro sám nevěděl, kde chodí.

Dnes přišel i k Brázdovu. Už byl skoro u vesnice — daleko-li pak jest od těch topolů do vesnice, to ani nestojí za řeč. Jiřík se zastavil, díval se na vesnici, zdála se mu být známou — — teď mu teprv napadlo, že jde žebrotou. Ne, do té vesnice nepůjde — tam ho zná každé dítě, to raději hned umře.

Ulehl si pod topol. — Bože, jak to s ním daleko přišlo! Ba tenkrát bylo všechno jinak. Hle ten topol — jak jest štíhlý! Ale nějak smutný. Snad že stůně na staré ráně. Ba věru — tam jest jedna větev usečena — ale už dávno; kolem té rány roste již mech — ale rána nezarůstá.

Nezměnilo se zde mnoho, ale — jak jest přece všechno jiné. Ba jen se upamatuj — to je ten samý topol, z něhož jsi tenkrát za noci usekl májovou větev. Věru — ty obrazy, jak by v něm oživily. Ta větev byla tak krásná, nejkrásnější ze všech, co jich který topol měl. Ba, teď kam se ohlídně, nikde není vidět podobné. A jak pyšně stála tehdy pod okny! Odpoledne přišli hoši s muzikou — on se také podíval oknem na Márinku, jak jí to sluší — — leč marně si zpomínat. Oči se mu opět zalily slzami, a div se mu srdce bolestí neutrhlo. Ne — raději umře, než by šel do vesnice.

A přec — aspoň *ji* ještě jednou uvidět! Vždyť ho nepozná, jako tenkrát nepoznala, kdo jí postavil májový strom.

Vzchopil se, šel do Brázdova a tam přímo k Novákům.

Děti, ježto si tam hrály před vraty, pravily si, že jde k Jiskrovům zase žebrák. Z toho poznal, že se tam více neříká u Nováků.

Vešel na dvůr — psi naň štekali, ti samí, kteří se jindy k němu lichořili. Vešel do síně a prosil za almužnu.

Mladá žena, na ruce nesouc roční dítě, dala mu koláč.

Jiříkovi se třásla ruka, když koláč bral, a div mu z ruky nevypadl.

Mladá žena se divila, že má žebrák hedbávnou vestu. Zdálo se jí, jakoby ho byla už někdy viděla, ale nepoznala ho.

„Odkud pak jste?“ tázala se ho.

Jiříkovi místo odpovědi vyhrkly slzy. Mladá žena se za ním dlouho

dívala, jak odcházel k topolům, a pravila pak, že se jí zdá být ten žebrák nějak podivný.

V Jiříkovi se ozvaly všechny lepší stránky. Bolesť, lítost, — ale i pevné předsevzetí, že povede nový život. V práci chce vyhledávat spokojenost.

Jak jest Mária šťastna!

Bylo po žních; práci dostal. Předsevzetí měl dobré, ale vůle již nebyla dosti pevná. Tělo již tolik nemohlo vzít na sebe, jako jindy. Umdléval tělesně i duševně. Několik dní žil vždycky pořádně, ale pak opět upadl ve staré návyky — a návyky byly silnější nežli vůle.

V zimě mlátil, ale často mu napadlo, že se musí jít zahřát skleničkou kořalky; někdy se vrátil hned, někdy se tělo nechtělo hned zahřát, a on zůstal v hospodě.

Na jaře a v létě nemohl těžší práci zastávat. Hospodář, u něhož byl, dal ho za hlídače.

Hedbávnou vestu nosil ustavičně.

Přišlo opět posvícení, a zase mu to tak všechno lezlo do hlavy. — Služka mu nesla do boudy koláče, ale přišla s nimi opět nazpět. Ten hlídač s hedbávnou vestou leží prý v boudě mrtvý.

Nebohý Jiřík! —